

ANALIZA MATERIALELOR FAUNISTICE PROVENITE DIN AŞEZĂRILE STARČEVO—CRIŞ DE LA GORNEA — LOCURILE LUNGI ȘI MOLDOVA VECHE — RÎT (JUDEȚUL CARAŞ-SEVERIN)

Cercetările arheologice întreprinse în Valea Dunării¹ au atras atenția prin intensitatea și continuitatea locuirii din paleolitic și pînă în evul mediu, remarcindu-se în mod deosebit așezările de la Gornea și Moldova Veche.

În cele ce urmează ne vom referi la rezultatele analizei materialelor faunistice provenite din nivelele Starčevo—Criș de la Gornea — *Locurile Lungi* și Moldova—Veche — *Rît*.

I GORNEA — *Locurile Lungi*

Locurile Lungi este terasa inundabilă a Dunării cuprinsă între gura rîului Cămenița și hotarul satului Liubcovă, azi sub apele lacului de acumulare. În această zonă au fost descoperite trei platforme și un bordei ce aparțin culturii Starčevo—Criș². În stațiune nu există strat de cultură. Din loc în loc există doar cîteva aglomerări de oase, fragmente ceramice, scoici și cărbune numite platforme, fără a fi vorba de amenajări propriu-zise ci doar resturile unor locuințe de suprafață. Acestea apar la adîncimea de 0,30—0,40 m de la suprafață. Platforma 1 are dimensiunile 4,80×2,50 m și a fost parțial distrusă. Locuința are o formă dreptunghiulară și este orientată NV—SE. În partea sudică a acesteia, în C₂ s-a găsit o aglomerare de oase de bovine și cervide, purtînd urme de prelucrare³.

Locuirea de la Gornea — *Locurile Lungi* își începe evoluția în Starčevo—Criș IIIA și și-o încheie în IIIB⁴.

Eșantionul osteologic cumulează un număr de 213 oase determinante și 62 indeterminabile care aparțin tot mamiferelor. Materialul, prin caracteristicile sale îmbracă un aspect tipic de resturi menajere. Aproximativ, 14% din material poartă urme de ardere.

Potrivit datelor tabelului 1, cele mai multe resturi aparțin *bovinelor*. Absența unor procese cornulare a făcut imposibilă caracterizarea lor din punct de vedere morfologic și dimensional. Puținele date metrice prelevate (tabelul 2) indică animale de talie mare. Cei șapte indivizi estimati au fost sacrificati după cum urmează: doi sub un an, unul în jur de 1,5 ani iar ceilalți patru peste 2,5 ani. Pentru această ultimă categorie de vîrstă posedăm doar două fragmente de mandibule drepte cu serile dentare puternic erodate. În populația de bovine, boul este reprezentat prin trei oase, notate în tabelul 2 cu asterisc. Proportia oaselor de boul ar putea fi mai mare dacă se are în vedere faptul că materialul subadulților constituie un procent deloc neglijabil.

Ovis caprinus sunt reprezentate prin ambele genuri, resturile oilor întrecedându-le numeric pe cele ale caprelor. Datele metrice prelevate (tabelul 3) indică

¹ Gh. Lazarovici, *Gornea Preistorie*, Reșița, 1977; I. Uzum, Gh. Lazarovici, în *Crișia*, 4, 1974, p. 47—51.

² Gh. Lazarovici, *Gornea Preistorie*, p. 21.

³ *Ibidem*, p. 22.

⁴ Gh. Lazarovici, *Neoliticul Banatului*, Cluj-Napoca, 1979, p. 49.

animale de talie mică, capra întrecind ușor în mărime oaia. Pe baza cîtorva indicii furnizate de scheletul postcranian s-au estimat șase animale sacrificiate astfel: două sub un an și restul patru peste 1,5 ani. În cadrul ultimei categorii de vîrstă, cel puțin trei animale au depășit 2,5—3 ani⁵.

Tabel 1

Situatia statistică a materialelor de la Gornea și Moldova Veche

	Gornea — Locurile Lungi				Moldova Veche — Rit			
	Nr. rest.	%	NMI	%	Nr. rest.	%	NMI	%
Bovine	62	29,1	7	31,8	177	39,59	18	34,6
Ovicaprine	38	17,84	6	27,2	50	11,18	8	15,3
Suine	21	9,85	5	22,7	83	18,56	10	19,2
Cerb	12	5,63	3	13,6	102	22,81	9	17,3
ciine								
căprior								
alte castor								
sp. jder, bursuc	1	0,46	1	4,76	13	2,9	7	13,4
Pești+moluște	79	37,08			22	4,92		
TOTAL eșantion	213		22		447		52	

Tabel 2

Datele metrice ale bovinelor de la Gornea și Moldova Veche (în mm)

	Gornea — Locurile Lungi			Moldova Veche — Rit		
	Nr.	Variabilitatea	M	Nr.	Variabilitatea	M
1	2	3	4	5	6	7
MAXILA						
M ¹ — M ²			4	69—90,5		63,2
P ² — P ⁴			1	62		
lg. M ²			1	26		
lg. M ³			2	33,5 ; 39		
MANDIBULA						
M ₁ — M ₃			2	77 ; 97		
P ₂ — P ₄			2	40,5 ; 55		
P ₂ — M ₃			1	117,5		
lg. M ₂			2	25,5 ; 31		
lg. M ₃			4	38,5—40		39,1
OMOPLAT						
lt. col.	5	47—57,5	52,6	2	57 ; 64*	
lg. artic.	3	42—69	60	2	72,5 ; 73,5	
Ø mare	2	40 ; 57		3	58—67	61,6
HUMERUS						
lt. prox.				1	90	
lt. dist.	5	79,5—87	82,4	2	81 ; 84,5	
lt. trohlee	4	70,5—81,5	78,1	3	78—81	79,3
MEDIUS						
lt. prox.	1	70		3	85 ; 86 ; 100,5*	
gros. px.				2	48,5 ; 56	
lt. dist.				5	61—78	
gros. dist.				1	42,5	66,8

⁵ Prezența în material a 6 calcanee cu „tuber calcis” sudat ne îndreptățește să afirmăm cele de mai sus.

Tabel 2 (continuare)

1	2	3	4	5	6	7
COXAL						
O acetabular						
METACARP						
lt. prox.	4	62–66,5	64,3	1	75*	
gros. px.	4	39,5–41,5	40,3			
lt. dist.	3	65,5–70	68,1	1	60,5	
gros. dist.	4	36–37	36,6	2	30,5 ; 34	
FEMUR						
gros. dist.				1	142*	
TIBIA						
lt. prox.	1	84,5*		3	66,5 ; 70 ; 83*	
lt. dist.	5	58,5–73,5	66,2	3	60–68	64,3
gros. dist.	5	43–55	48,4	2	35 ; 50	
CENTROTARS						
lg. max.				4	55,5–69	59,3
METATARS						
lt. prox.	3	49–54		1	50,5	
gros. prox.	2	47 ; 52				
lt. dist.	1	65,5		1	60	
gros. dist.	1	33		4	34,5–43	37,8
ASTRAGAL						
lg. max.	7	58–71	67,3	5	61–69,5	65,9
CALCANEU						
lg. max.	2	130 ; 136,5		5	128,5–144	133,7
lt. max.	3	40,5 ; 46 ; 58		5	49–54,5 ; 59*	52,6
PH. I						
lg. max.	5	60,5–67,5	63,8	14	60–71	64,4
lt. prox.	5	32–38	34,4	14	23,5–38	30,4
PH. II						
lg. max.	1	38		3	37–39	38,5
PH. III						
lg. max.	4	57,5–75 ; 85*	67,6	3	65–78	73,3

Tabel 3

Datele metrice ale ovicaprinelor de la Gornea — Locurile Lungi

	OVIS	CAPRA	OVICAPRINE
OMOPLAT			
lt. col.	20 ; 20,5		17,5 ; 17,5 ; 21 ; 22
lg. artic.	32		
O mare	20,5		
HUMERUS			
lt. trohlee	27 ; 28 ; 28,5	31 ; 31 ; 35,5 ; 35,5	28,5
lt. dist.		35,5	
RADIUS			
lt. prox.	28,5		32,5 ; 34
lt. artic. px.	26		
METACARP			
lt. prox.		23,5 ; 24	
TIBIA			
lt. dist.			29
lt. diaf.			15 ; 15,5 ; 17 ; 17,5
CALCANEU			61,5 ; 62 ; 64 ; 64,5 ; 66,5
PH. I			
lg. max.	34		
lt. prox.	14,5		

Tabel 4

Datele metrice ale suinelor „domestice” de la Gornea și Moldova Veche (în mm)

	Gornea — Locurile Lungi	Moldova Veche — Rît
MAXILA		
P ² — P ⁴		37
lg. M ²	20 ; 20	
lg. M ³	28	
MANDIBULA		
lg. M ₂	20,5	18,5 ; 19
lg. M ₃	29	18,5 ; 29 ; 31
OMOPLAT		
lt. col.	20 ; 23 ; 23	21 ; 23,5 ; 26,5 ; 27
lt. artic.	34	34,5 ; 36,5
Ø mare	26 ; 27	27
HUMERUS		
lt. dist.	36 ; 36,5	34 ; 36
lt. trohlee	30,5 ; 30,5	
lt. diaf.	16	13,5 ; 14 ; 15
RADIUS		
lt. prox.	29 ; 31	29,5
lt. diaf.	17 ; 17,5 ; 18 ; 18,5	18
METACARP IV		14,5
lt. prox.		
ASTRAGAL		
lg. max.	36 ; 38,5	
METATARS IV		
lt. prox.		15
PH. I		
lg. max.		31 ; 31,5

Suinele. În cadrul acestui grup doar 4 piese le-am atribuit cu certitudine mestecului. Este vorba de o porțiune de coxal cu \emptyset acetabular — 57 mm; 1 M₂ cu lg. 23,5 mm; o pereche de colți — armă. Celelalte 17 resturi provin de la animale ucise între 3—6 luni (1 individ) și 1—2 ani (3 indivizi). Pe baza a două astragale cu lungimile de 36; 38,5 s-au calculat două talii: 64,44 cm și 68,91 cm.

Materialul *cervidelor* însumează 12 resturi ce au aparținut la minimum 3 animale (1 subadult și 2 maturi). Se remarcă un fragment de corn cu o porțiune de craniu ce poartă urme de secționare sub rozetă, în vederea detașării cornului de restul piesei. De la căprior s-a conservat un fragment de mandibulă stângă, provenit de la un animal tânăr.

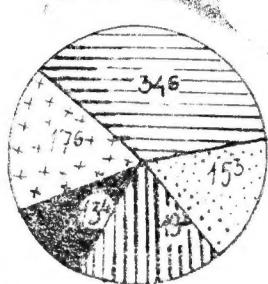
Materialul *peștilor* și *moluștelor* este relativ bogat, însumind 79 resturi. Cele 31 fragmente de vertebre, radii, opericulare provin de la următoarele specii de pești: somn, știucă, crap. Moluștele sunt reprezentate prin 48 valve de *Unio* sp.

II. MOLDOVA VECHE — Rît

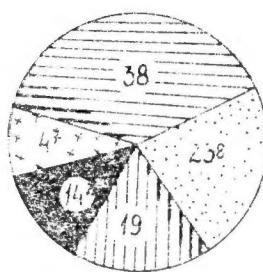
Eșantionul faunistic recoltat provine din 2 locuințe aparținând nivelului Starčevo—Cris IV A⁶. Nici în acest caz nu dispunem de un lot satisfăcător sub raport numeric, însă ceea mai bogat de cea primul (tabel 1).

Bovinele cumulează un număr de 177 resturi, dintre care 6 le-am atribuit cu certitudine boarului. Există însă și piese, care prin parametrii lor, se află la

⁶ Gh. Lazăravici, *Neoliticul Banatului*, p. 53.

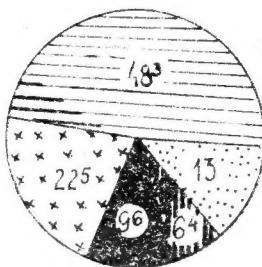

MOLDOVA VECHE - RIT

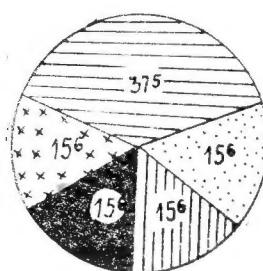

GURA BACIULLI

- Bovine
- Ovicaprine
- Alte mamifere

La Hanuri

CIRCEA

viaduct

limita de variabilitate dintre cele două specii⁷. Datele metrice prelevate indică animale de talie mare, întâlnite și în alte așezări Starčevo—Criș: Circea — *Via-duct*⁸, *La Hanuri*⁹, Obre I nivel III¹⁰, Szajol — Felsőföld¹¹, Lanycsók — Égettma-lom¹². Din cei 18 indivizi estimăți, 3 erau subadulți (16,6%), 9 erau adulți tineri (50%) și 6 maturi (33,3%).

⁷ S. Bökonyi, in *Acta ArchBP*, XIV, 1-2, 1962, p. 175-214.

⁸ Al. Bolomey, in *Anuarul Muzeului Olteniei*, 1, 1980, p. 20, tab. 5.

⁹ Al. Bolomey, in *SCIVA*, 4, 27, 1976, p. 470.

¹⁰ S. Bökonyi, in *Wissenschaftliche Mitteilungen des Bosnisch-Herzegovinischen Landesmuseums*, Sarajevo, IV, A, 1974, p. 67.

¹¹ I. Vörös, in *FolArch*, XXXI, 1980, p. 58—60.

¹² S. Bökonyi, in *ActaArchBp*, 33, 1—4, 1981, p. 26.

Ovicaprinele sunt reprezentate prin ambele genuri. De la capră provine 1 fragment de corn, de tip „prisca“, cu următoarele dimensiuni (în mm): \varnothing mare bază — 43; \varnothing mic bază — 27; circumferința la bază — 116. Pe secțiune, piesa apare plan-convexă, prezintând o perlare slabă, e ușor curbată. Se pare că a aparținut unei femele. Materialul atribuit acestui grup este puternic fragmentat, la acestea concurind și utilizarea oaselor la confectionarea unor unelte¹³. Cele cîteva măsurători indică ovicaprine de talie mică, asemănătoare celor din alte așzări Starčevo—Criș de pe teritoriul României¹⁴. Cei 8 indivizi estimăți aparțină, fie subadulților (3 animale), fie adulților (5 animale). În lipsa seriilor dentare nu putem aprecia limitele superioare de tăiere.

Suinele. La fel ca în prima stațiune și în acest caz avem de-a face cu o populație mixtă: porc domestic — mistreț. Oasele speciei sălbaticice sunt numeroase, prezentându-se unor dimensionări (tabel 6). Acestea reprezintă aproximativ 76% din totalul materialului suinelor și se repartizează la 6 animale ucise între 2—6 ani. S-au mai depistat și 4 indivizi uciși sub 1,5 ani. Credem că piesele cu dimensiuni mai mici, exceptându-le pe cele ale sub adulților ar putea proveni de la tipul „palustris“. În eșantionul nostru am depistat 2 porțiuni de craniu provenind cu certitudine de la două exemplare sălbaticice. În continuare, prezentăm datele prelevate (în mm): lț. ect. — ect. 132,5

- lț. min. parietale 49,5
- lț. orbită 43
- lț. max. occipital 95
- înălț. occipital 112
- lț. min. sevamal 64

craniul al doilea:

- lț. ect. — ect. 125
- lț. min. între liniile temp. 39,5
- lț. orbită 48
- lț. min. între forămen supraorb. 46
- lț. max. a reg. sevamale 96.

Ambele piese provin de la două animale adulte.

Cervidele. După bovine, detin cel mai mare număr de resturi. Se remarcă o porțiune de corn cu \varnothing la bază de 90 mm. Deasupra rozetei prezintă urme de tăiere. Piesa a aparținut unui cerb matur, de talie mare. De la două animale subadulte s-au păstrat alte două fragmente de coarne necăzute; cu următoarele dimensiuni: \varnothing mare la bază — 34 și 38 mm. Dimensionarea materialului indică un dimorfism sexual relativ bine exprimat. Cea mai mare parte a oaselor provine de la animale mature ucise după cum urmează: trei între 4—5 ani, unul între 5—6 ani și trei între 7—8 ani. Două animale erau subadulte. Pe lîngă resturile cuprinse în procentaje s-au depistat 16 fragmente de coarne prelucrate integral sau doar cu urme de prelucrare. De la căprior s-au păstrat cinci oase aparținând la doi indivizi: un adult și un subadult.

Canidele sunt reprezentate prin specia *Canis familiaris*. Cele patru resturi găsite provin de la minimum doi indivizi adulți, de talie mică. Astfel de animale

¹³ În colecțiile muzeului reșitorean există numeroase unelte confectionate din oasele acestui grup.

¹⁴ O. Necrasov, M. Știrbu, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, II, 1980, p. 33.

de talie mică au fost întâlnite și în alte așezări din aceeași perioadă: Lepenski Vir¹⁵, Röszke-Ludvár¹⁶, Szajol-Felsőföld¹⁷.

Tabel 5

Datele metrice ale canidelor de la Moldova Veche

	Humerus	Femur	Tibia
Lungime max.	120,5	134,5	145
Lățime prox.	—	27	27,5
Lățime diaf.	—	11	10,5
Lățime dist.	—	26,5	19
TALIA (cm)	40,6	40,48	42,34

De la *castor* s-au păstrat două porțiuni de mandibulă dreaptă cu dimensiunile: J_1-M_3 72 mm.

Jderul este reprezentat printr-un humerus drept cu următoarele dimensiuni: lg. mx. — 71 (mm); lț. px. — 13; \varnothing px. — 14; lț. diaf. — 4,5; lț. dist. — 16; \varnothing dist. — 8,5.

O porțiune de mandibulă stângă, cu dimensiunile: lg. ramurii — 88 mm; P_1-M_2 — 42; lg. M_1 — 17, a aparținut unui *bursuc*.

În ceea ce privește resturile de moluște și de pești, materialele lor constituie doar 4,92% din eșantion.

* * *

Datele avansate în text permit schițarea cîtorva trăsături ale activităților economice desfășurate de comunitățile celor două așezări din Valea Dunării.

Repartiția pe grupe de animale ca și ponderea diferitelor specii, așa cum reies din datele oferite de tabelul 1, permit aserțiunea că stațiunile Gornea — *Locurile Lungi* și Moldova Veche — *Rit* se încadrează în categoria așezărilor Starčevo—Criș, unde, după cum remarcă cercetătoarei Al. Bolomey „animalele cele mai utilizate în alimentație erau bovinele și unde fauna spontană, cu excepția pină la un anumit punct a cervidelor, era foarte puțin exploatață”¹⁸.

Comparind datele oferite de analiza celor două eșantioane se remarcă unele deosebiri. Bovinele înregistrează la Moldova Veche o pondere mai mare decât la Gornea. Se remarcă de asemenea, un procentaj mai ridicat al suinelor decât al ovicaprinelor, la Moldova Veche față de cealaltă așezare, ceea ce ar sugera o importanță mai mare acordată acestui grup. De asemenea, în cadrul faunei spontane, procentajul resturilor de cerb este mai mare la Moldova Veche decât la Gornea. În ceea ce privește pescuitul și culesul moluștelor se impune constatarea că în așezarea de la *Locurile Lungi*, aceste activități au înregistrat o mai mare amplitudine decât la *Rit*. Diferențele procentuale indicate aici ar putea avea drept cauză insuficiența cantitativă a eșantioanelor prelevate. Pe de altă parte, așezările men-

¹⁵ S. Bökonyi, în *ArchErt*, 96, 1969, p. 157—160; în *Science*, 167, 3926, 1970, p. 11702—1704.

¹⁶ I. Vörös, *op. cit.*, p. 45—46.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Al. Bolomey, V. Dumitrescu, F. Mogosanu, *Esquisse d'une préhistoire de la Roumanie*, Edit. St. și Encicl., București, 1983, p. 149—150.

Tabel 6

Datele metrice ale cervidelor și mistrețului de la Moldova Veche — Rît (mm)

		Cervus elaphus		Sus scrofa ferrus		
	Nr.	Variabilitatea	M	Nr.	Variabilitatea	M
MAXILA						
lg. M_2				2	24,5; 25	
$P_2 - P_4$	3	54—59	56,8	2	43,5; 44	
MANDIBULA				6	24—25	24,2
lg. M_2				7	38,5—46	42,2
lg. M_3	3	31,5—39	34,1	3	126—129	127,1
$P_2 - M_3$	1	127		5	40—47	43,5
$P_2 - P_4$	6	45,5—47	46,1	5	81—89	84,5
$M_1 - M_3$	2	78,5; 80				
OMOPLAT						
lt. col.	6	35,5—43	38,8	3	30—34	31,8
lg. artic.	4	46—66	57	3	42,5—48,5	44,8
o mare	4	39,5—51	45,6	3	30,5—39	34,6
HUMERUS						
lt. dist.	2	58,5; 62,5		3	51,5—57,5	53,6
lt. trohlee	3	53—58	55	4	39,5—44	42
lt. diaf.				6	23—25	23,5
RADIUS						
lt. prox.	7	54—69	61,6	1	38	
lt. diaf.	3	28—33	23,3	1	25	
lt. dist.	4	44,5—65	54,6	2	41; 43	
METACARP						
lt. prox.	3	43—47,5	46			
lt. diaf.	6	23,5—28,5	25,08			
lt. dist.	5	40—43,5	42,2			
FEMUR						
lt. dist.	2	60; 62		2	64; 68,5	
TIBIA						
lt. dist.	2	58; 60		3	36—37	36,5
METATARS						
lt. prox.	4	40,5—59,5	52			
lt. diaf.	5	29—36,5	30,5			
lt. dist.	1	50				
ASTRAGAL						
lg. max.	5	53—62	57,1	1	48	
CALCANEU						
lg. max.	7	117—132	124	4	85—97	92,4
lt. max.	6	43—49	46,8		A	
PHALANX I						
Lg. max.	10	46,5—68	57,5	4	41—49	45,2
PH. II						
lg. max.	10	42—47	44,2	5	31—35	32,5

ționate nu coincid sub raport cronologic, așezarea de la Gornea — *Locurile/Lungi* și încheie evoluția în IIIB iar cealaltă își are începuturile în IVA, cind purtătorii culturii Vinča vin în contact cu comunitatea autohtonă, realizându-se fenomenul de sincronizare Starčevo IV¹⁹. Acest fapt ar putea furniza o explicație a diferențelor cifrice, așezarea de la Moldova Veche continuându-și evoluția de-a lungul neoliticului dezvoltat, ceea ce presupune existența unor condiții economico-sociale superioare, datorate atât evoluției interne a așezării cât și influențelor exercitate de

¹⁹ Gh. Lazarovici, *Gornea Preistorie*, p. 69.

vinčeni. Raporturile numerice regăsibile în tabelul 1 pot fi reflexul unor condiții economice superioare apărute în urma contactului cu portatorii culturii Vinča.

În ambele așezări au fost puse în evidență populații mixte de bou/bour, porc domestic mistreț, de cele mai multe ori fiind greu de realizat o demarcație netă între casele speciilor de mai sus. Din această cauză speciile au fost tratate împreună.

În general, datele metrice prelevate se încadrează în limitele de variabilitate ale animalelor din așezările menționate în literatura de specialitate, din aria culturii Starčevo-Criș.

Repartiția indivizilor pe grupe de vîrstă, la bovine, indică o preponderență a subadulților și adulților tineri, mai puțin a maturilor, ceea ce presupune utilizarea acestui grup în primul rînd ca furnizoare de carne și mai apoi în scopuri utilitare. O modalitate asemănătoare de exploatare se constată și la ovicaprine.

Predominanța numerică a bovinelor a fost semnalată și în alte așezări din aria culturii Starčevo-Criș: Circea — La Hanuri²⁰, Viaduct²¹, Gura Baciului²², Obre 1²³ (fig. 1), spre deosebire de altele în care ovicaprinele sunt predominante: Bals²⁴, Trestiana²⁵, Argissa Magula²⁶, Nea Nikomediea²⁷.

Deși condițiile ecologice erau propice existenței unei faune spontane deosebit de bogate, în cadrul ei doar cerbului i se acorda o atenție deosebită, lucru vizibil pe materialul de la Moldova Veche.

Pe baza celor prezentate se poate afirma că locuitorii celor două așezări se îndeletniceau cu pescuitul, culesul moluștelor (mai puțin la Moldova Veche — *Rit*), un accent deosebit punindu-l pe exploatarea bovinelor, ovicaprinelor, suinelor și cerbului.

Cele prezentate mai sus nu reprezintă niște concluzii definitive, campaniile ce se vor desfășura în anii următori vor putea aduce, fără îndoială, la lumină noi elemente ce vor completa tabloul preliminar al datelor prezentate în lucrarea de față.

GEORGETA TRÎNCĂ — EL SUSI

L'ANALYSE DES MATERIAUX FAUNIQUES PROVENUS
DES ÉTABLISSEMENTS STARČEVO-CRIŞ DE GORNEA —
LOCURILE LUNGI ET MOLDOVA VECHE — RÎT
(DÉP. CARAŞ-SEVERIN)

(Résumé)

Les fouilles archéologiques effectuées dans la Vallée du Danube ont attiré l'attention par l'intensité et la continuité de l'habitation durant du néolithique et jusqu'au Moyen Âge, les établissements de Gornea et Moldova Veche étant les plus connus. Les matériaux fauniques analysés proviennent de l'établissement de Gornea — Locurile Lungi, datant de Starčevo-Criș IIIA et celle de Moldova Veche — *Rit*, dans IVA.

²⁰ Al. Bolomey, în *SCIVA*, 4, T 27, 1976, p. 473.

²¹ Al. Bolomey, în *Anuarul Muzeului Olteniei*, 1, 1980, p. 23.

²² O. Necrasov, în *ASU*, Iași, 7, 1961, 2, p. 265—272; *ibidem*, *ASU*, Iași, II, a, 10, 1964, 1, p. 172.

²³ S. Bökonyi, în *Wissenschaftliche...*, p. 59—60.

²⁴ O. Necrasov, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, p. 20.

²⁵ *Ibidem*, p. 27.

²⁶ S. Bökonyi, în *ActaArchBp*, 33, 1—4, 1981, p. 24, tab. 3.

²⁷ *Ibidem*.

La répartition par des groupes d'animaux, comme le pourcentage des différentes espèces (voir tab. 1-er, fig. 1-ère), permettent l'assertion que les 14 stations ci présentées s'encadrent dans la catégorie des établissements Starčevo-Criș où, comme le fait remarquer Al. Bolomey, „les animaux les plus utilisés pour l'alimentation étaient les bovins, où la faune spontanée, y exceptant les cervidés, était peu exploitée“.

Dans ces stations on a mis en évidence des populations mixtes: bœuf aurochs, porc/sanglier, une démarcation nette entre ces espèces étant difficilement à réaliser. Par conséquence ces groupes ont été analysés ensemble.

Généralement dire, les dates métriques des espèces analysées s'encadrent dans les limites de variabilité des animaux des établissements mentionés dans le text.

La répartition des individus par groupes de même âge, aux bovins et aux ovicaprins, indique l'utilisation premièrement comme source de viande et, d'autre part, pour des buts utilitaires.

De la faune sauvage, la seule espèce intensément exploitée est le cerf, chose clairement visible sur le matériel de Moldova Veche.

Un grand nombre des pièces de cerf ont été utilisées pour confectionner des outils (16).